

Enheten för naturvård

Igelsta SE0110239

Bevarandeplan för Natura 2000-område

(enligt 17 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.)

Inledning

Bevarandeplanen är det dokument som beskriver vilka mål som ska uppnås i bevarandet av ett Natura 2000-område och som anger vilka bevarandeåtgärder som planeras. I bevarandeplanen beskrivs vilka förutsättningar som krävs för att de utpekade arterna och livsmiljöerna ska upprätthålla s.k. gynnsam bevarandestatus. Det har betydelse för tillämpningen av regelverket om Natura 2000-områden.

BEVARANDEPLANDatum
2017-06-12Beteckning
511-18582-2017

Namn	Igelsta	Areal	19,7 ha
Natura 2000-kod	SE0110239		
Kommun	Norrtälje		
Bevarandeplan fastställd av Länsstyrelsen	2007-02-05		
Bevarandeplan reviderad av Länsstyrelsen	2017-06-12		
Områdestyp och status	SAC-område enligt art- och habitatdirektivet		
Ägarförhållanden	Privat		

Ingående livsmiljöer enligt art- och habitatdirektivet

Tabell 1. Livsmiljöer.

Livsmiljökod	Livsmiljöns namn	Areal (ha)	Andel (%)
6270	*Silikatgräsmarker	13,9	71
9070	Trädklädd betesmark	0,8	4

* Prioriterad livsmiljö – bevarandet bedöms ha hög prioritet inom EU.

Ingående arter enligt art- och habitatdirektivet

Natura 2000-arter är arter som finns upptagna i bilaga 2 till EU:s art- och habitatdirektiv och skyddas därmed av Natura 2000-reglerna. I denna bevarandeplan nämns andra arter än de som är skyddade av Natura 2000-reglerna. Dessa arter har inte samma lagliga skydd såsom eventuella Natura 2000-arter.

Tabell 2. Arter.

Artens kod	Svenskt namn	Vetenskapligt namn
Inga Natura 2000-arter finns rapporterade från området.		

Bevarandesyfte för Igelsta

Bevarandesyftet och beskrivningen av livsmiljöerna nedan utgör den beskrivning som ska upprättas i enlighet med 17 § förordningen om områdesskydd m.m. (FOM). Tillsammans med bevarandemål och bevarandeåtgärder i denna plan utgör de underlag som visar hur myndigheterna behöver arbeta för att motsvara kraven i 16 § FOM.

BEVARANDEPLAN

Datum
2017-06-12

Beteckning
511-18582-2017

Det övergripande syftet med Natura 2000-området är att bidra till att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för de i området utpekade livsmiljöerna. I detta område är silikatgräsmarker, 6270, det prioriterade värdet. Inom 4 km radie åt nord- och sydost finns ett flertal ängs- och hagmarker, dock inte inom skyddade områden.

Prioriterade åtgärder för området är fastställelse av åtagande om miljöersättning, samt den skötsel som framgår av tabell 3. Se även kursiverad text under rubriken ”Bevarandeåtgärder med tidsplan”.

Bevarandemål för Igelsta

*Silikatgräsmarker (6270)

- Arealen silikatgräsmarker ska vara minst 13,9 hektar.
- Vegetationen ska vara välhävdd av bete och/eller slåtter, helst bete, varje år vid vegetationsperiodens slut så att ansamling av förna inte sker.
- Igenväxningsvegetation förekommer inte eller endast i begränsad omfattning.
- Blommande/bärproducerande buskar och småträd, t.ex. slån, nypon och enar, kan bevaras i låg täckningsgrad.
- Marken ska vara opåverkad av konstgödsling och stödutfodring, kalkning, dikning, insådd av för livsmiljön främmande arter.
- De för livsmiljön typiska arterna, till exempel jungfrulin, ängsskallra, kattfot och vanlig ögontröst, ska finnas i livskraftiga bestånd.

Trädklädd betesmark (9070)

- Arealen trädklädd betesmark ska bibehållas.
- Vegetationen ska vara välhävdd av bete och/eller slåtter, helst bete, varje år vid vegetationsperiodens slut så att ansamling av förna inte sker.
- Det ska finnas rikligt med gamla grova ekar.
- Det ska finnas grov död ved och mulmträd.
- Grova ekar ska stå solexponerade och fria från konkurrerande träd och buskar.
- Det ska finnas gläntor där solljus når fältskiktet, vilket är en förutsättning för en hävdgynnad flora.
- Igenväxningsvegetation ska inte eller endast i måttlig omfattning förekomma.
- Blommande/bärproducerande buskar och småträd, t.ex. slån, nypon och enar, kan bevaras vid låg täckningsgrad.
- För livsmiljön typiska arter ska ha goda förutsättningar att finnas i livskraftiga bestånd.

BEVARANDEPLAN

Datum
2017-06-12

Beteckning
511-18582-2017

Beskrivning av området

Vid Igelsta, strax väster om Söderby-Karls kyrka, ligger flera betesmarker i ett vackert kuperat och omväxlande landskap. Hagmarkerna består såväl av öppna som trädbärande marker på morän, svallsand och isälvsmaterial. Partivis finns det områden som är beväxta med enbuskar. Åkerytor finns insprängda i landskapet.

Enligt häradskartan från ca år 1900 var större delen av hagen vid denna tid en betad hagmark med inslag av lövträd. Vissa delar var åkermark. Inom området finns flera fornlämningar, ett gravfält (RAÄ 81), stensättningar (RAÄ 82, 83, 84 och 121) och en terrassering (RAÄ 181). Landskapselement inom Natura 2000-området utgörs av stengärdesgårdar, trägärdesgårdar, brukningsvägar, odlingsrösen och fossil åker. Inom området har restaureringsåtgärder utförts under senare tid i syfte att öppna upp delar av betesmarkerna.

Det äldre trädsiktet domineras av ek men även en del björkar har ansevärd ålder (även yngre björkar finns). Ett yngre trädsikt utgörs av tall, gran och asp. I busksiktet finns hassel, en och skogstry.

De områden som utgörs av trädklädda betesmarker är delvis igenväxta med 20-30 årig tall. Ekarna är delvis inväxta i unga barr- och lövträd.

Inom området finns en mängd hävdgynnade arter. Fäkltsiktet består av ljung, kattfot, jungfrulin, ängsskallra, vanlig ögontröst, brudborste, svartkämpar, stor blåklocka, liten blåklocka, gullviva, blodrot, stagg och darrgräs. I vissa områden som har öppnats upp har piprör en stark förekomst.

Ängssvampar finns inom hela Natura 2000-området. Här påträffas ängsvaxskivling, blodröd vaxskivling, gul vaxskivling, lut vaxskivling och papegojvaxskivling. Därutöver finns brunsvart jordtunga (ej artbestämd). Även stolt fjällskivling förekommer.

Områdets västra delar är måttligt hävdade av nötkreatur, medan övriga delar är svagt hävdade.

I området finns en husbehovstäkt där sand tidigare har tagits. Sandtaget är relativt igenväxt med träd/buskar och torde inte vara av större intresse för insekter.

Beskrivning av livsmiljöer***Silikatgräsmarker (6270)**

Inom Natura 2000-området Igelsta utgörs livsmiljön av de friska typerna ofta av ängsartade rödvensamhällen. Typiska kärleväxter inom detta habitat är vårbrodd, kattfot, backtimjan, solvända m.fl. Bland svampar märks vissa arter av vaxskivlingar, fingersvampar och jordtungor.

I objektets östra del är hävden alltför svag. I västra delen är hävden svag-måttlig.

BEVARANDEPLAN

Datum
2017-06-12

Beteckning
511-18582-2017

Trädklädd betesmark (9070)

Inom habitatet har trädskiktet under senare år slutit sig. Partivis finns dungar/grupper med äldre ekar och björkar. Trädskiktet är alltför slutet. Här behöver gläntor vidgas så att ljus kan nå marken.

Utvecklingsområde mot 6270

Marken är röjd för inte så länge sedan den har fortfarande spår av att ha varit igenväxt och arter så som blåbär och rödven finns på vissa ställen. Marken har dock bra grässvål blandat med örter. Det finns äldre träd och buskskikt som främst besår av hassel. Bitvis skuggar hasseln för mycket. Det finns också mindre områden med örnbräken.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt

En komplett lista är inte möjlig att upprätta. Här listas ett urval hot som i det här området bedömts mest relevanta.

***Silikatgräsmarker (6270)**

- Upphörd hävd eller minskad hävd på grund av färre antal betesdjur.
- Igenväxning av träd och buskar.
- Markexploatering. Gräsmarken kan förstöras genom utfyllnad, täkt, vägdragningar.
- Uppläggande av jordmassor.
- Vinterbete, med eutrofiering som följd.
- Gödsling (förutom från djur som betar i hagen), stödutfodring (endast någon/några dagar i samband med betessläpp och inställning), kalkning, dikning eller insådd av för livsmiljön främmande arter.

Trädklädd betesmark (9070)

- Upphörande hävd eller minskad hävd på grund av färre antal betesdjur.
- Igenväxning med träd och buskar.
- Tillförsel av handelsgödsel.
- Stödutfodring och vinterbete, också med eutrofiering som följd.
- Ökat graninslag i lövträdsbärande hagmarker.
- Skogsavverkningar.
- Markexploatering.

BEVARANDEPLANDatum
2017-06-12Beteckning
511-18582-2017**Bevarandeåtgärder med tidsplan****Gällande regler**

Enligt 7 kap 28 a § miljöbalken (MB) krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön eller störa utpekade arter i ett Natura 2000-område som har förtecknats enligt 7 kap 27 § MB. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändig för skötseln och förvaltningen av området. Alla Sveriges Natura 2000-områden utgör dessutom riksintressen (enligt 4 kap MB), vilka ska beaktas vid prövning av ärenden och planläggning.

Delar av området planeras ingå i ett åtagande om miljöersättning för skötsel av betesmarker och slätterängar med särskilda värden. Där gäller de skötselvillkor som står i åtagandeplanen.

Behov av ytterligare reglering

För att säkra att hela området hävdas behöver åtagandet om miljöersättning fastställas. Därutöver behövs miljöersättning eller avtal på övriga delar.

Tabell 3. Förslag till skötselåtgärder som komplement till vad som gäller i åtagandeplanen för Igelsta. Åtgärder i kursiv är prioriterade.

Livsmiljö/art	Åtgärd	Tidsplan
*Silikatgräsmarker (6270)	<i>Hävd genom bete.</i> Hävden är i dagsläget svag. Fler betesdjur behövs (från angränsande djurhållare?). Gärna sambete med nötkreatur och får.	Årligen.
	<i>Röjning av årssly.</i> På några ställen finns örnbräken vars utbredning kan minskas om man t.ex. placera en saltsten i beståndet så att betesdjuren trampa kan hålla ormbunken tillbaka. Örnbräken kan även slås av med röjsnöre.	Vid behov.

BEVARANDEPLANDatum
2017-06-12Beteckning
511-18582-2017

Trädklädd betesmark (9070)	<p><i>Hävd genom bete.</i></p> <p><i>Avverkning/röjning av både barrträd och lövträd sker i syfte att öppna upp den trädklädda betesmarken. Genom denna åtgärd skapas bättre förutsättningar för att få fram gamla och vidkroniga ekar. De äldre ekarna i området behöver stå ljusst och fritt. Därför är det angeläget att röja kring ekarna.</i></p> <p>Enstaka barrträd som bedöms kunna bli gamla och som inte skada grova ekar, bör också lämnas eftersom det på många gårdar varit vanligt med enstaka barrträd i trädklädda betesmarker.</p>	<p>Årligen.</p> <p>Vid behov.</p>
-----------------------------------	---	-----------------------------------

Bevarandetillstånd i dag

Tabell 4. Bevarandetillstånd hos ingående livsmiljöer.

Livsmiljö/art	Bevarandetillstånd
*Silikatgräsmarker (6270)	Delvis gynnsamt (2004).
Trädklädd betesmark (9070)	Ej gynnsamt (2004).

Inventeringar i området och andra referenser

Länsstyrelsen i Stockholms län. Åtgärdsplan för Igelsta år 2001, AB2273.

Länsstyrelsen i Stockholms län. Ängs- och hagmarksinventeringen i Stockholms län. 1987-1991.

BEVARANDEPLAN

Datum
2017-06-12

Beteckning
511-18582-2017

Karta

